

Redactiunea

se află în
rată lui Leupoldu Nr. 44.
lorsile nefrancate nu se primesc
nu numai de la corespondenții re-
uvi ai „Federatiunii.” Scrisori
nime nu se publică. Articlii tra-
si nepublicați se voru arde și nu
nu la cerere expre să se returnă.

FEDERATIUNEA

Diurnal politici, literari, commerciali și economici.

Appare Joi-a si Dominec'a.

B.-Pest'a, 22/10 Aug. 1874.

(H) Unu actu de mare importanță amise în dîlile acestei pre aripele ștătei. *Memorandum de la Blasius*, servit de pretestu atâtotoru banuite, a statu in dominiulu istoriei, și astă-di care fiu alu națiunei romane are nuna a-lu aprelă de-a dreptulu. ea esentiale a memorandului s-a scăpat si in acestu diuariu in nr. tr., „Albina” si astă-di i-adaugem si gulgul, pentru că fia care cetitoriu aibă completu. Opportuna ori ba a publicarea acelui actu chiaru in statu presint, nu vomu cercă; cei ce tienutu pana acuma ascunsu in situ, voru sci de siguru pentru au scosu de acolo chiaru acuma si mai inainte. In totu casulu noi tieni, că este bine, deca nice unu actu stinge pre romani, nu remane necunoscute. Ei bine, aci este si multu stătul memorandu. Diurnalistică romana inca lu-apucă numai decătu si ti-lu talmaci si restalmaci cu a bunavointia, in cătu totu patriar' trebuī sè se sparie de cuprinzătorul actu, deca l-ar cunoscă nu din comentariile foieilor maghiare maghiare. Acestea adeca, după ce sărtă intre sene, că ore cari dintr-o voiescu mai tare binele romani, după ce in focul acestei certe se au unele pre altele si pre domnii, la urmă urmelor convinu intru si pretensiunile din memorandu: tiri lunatice, lucruri nebune. Dar de este foie neci nu se potea astepta ceva, pentru că de sute si de mii ne-am convinsu, că indata ce este oare despă noi, apoi ai gataf'o să in ele o tratare seriosa, demnă menii cu sublim'a chiamare de a fi dulu opiniunei publice. De acea la preomenii esiti din fire, in numele ororului, si revenim la cuprinsulu memorandului. Acest'a, in cătu repete nensiunile juste din cunoscutea progra-ma naționale, este deplinu multioru si vocea națiunei a grauitu prinsulu; era in cătu atinge cestiuni care asupr'a caror'a națiunea romana nu a avutu occasiunea a se rostis in in atătu de competinte, că asupra ralalte, — in privint'a caror'a asi e opiniunile inca nu s'au lamuritul, — intru atătu memorandulu are consideră din punctul de vedere impregiurărilor, intre cari s'a făstă. Preste totu memorandulu vorbindu tu numai de lucrurile, cari suntu ral'a dorintia a romanilor, — celorlalte atingundu-le numai in logu, a remasu intre marginile impreună natur'a lucrului, si nimene nu potă dovedi, că memorandulu n'ar' fi deplina armonia cu program'a națională. Er' in cătu privesce fapt'a, că in națiunea cu care s'a provocatu acestu memorandu n'a fostu seriosa, ci din tra a fostu o miserabile apucatura villa insielatiune, — acest'a nu poate fi bun'a credintia, neci chiaru pru-pa politica a suscriitorilor memorandului; ci acăta faptă arc a se scrie tota știrea sa singuru si numai fruntea dului Lonyay. Singuru si numai dului Lonyay este responsabile pen-perfidia a inspaimantatoria, pentru atătu abusu ce a facutu eu trea oficiale si chiaru cu numele sa-majestăti. Pentru că

unde este politici in lume, care s'ă preveda cu siguritate, că celu mai inaltu functionari de statu, consiliariu alu tronului, se va coborfi pana la cea mai detestabile insielatiune, fapta pentru care in staturi, d. e. că Anglia, capete de lordi majori au cadiutu pre esafodu? Si d. Lonyay nu s'a infioratu a-si bate jocu de justele pretensiuni a le unui intregu poporu si de bun'a credintia si curat'a intentiune a barbatiloru acestui poporu. S'ă facem pentru acăsta fapta hădosa respundiori pre suscriitorii memorandului? Nice pre de parte. Intresulu nostru pretinde, că pretensiunile nostre s'ă le cunoscă tota lumea, si de aceea nu strica nimica a le repeti si acelor'a, cari se facu numai că nu le cunoscu. Er' apoi, că in Ungaria se chama in fruntea afacerilor u omeni de statu că Lonyay, acest'a caracteristica numai miserabilitatea situatiunei, care nu stă in poterea nostra a o stramută. Fără indoială, istoria memorandului ne inveria s'ă simu mai putinu creduli, pentru că, dorere, modern'a politica de statu se impaca si cu revoltoarele manevre a le dului Lonyay, numai s'ă ajunga scopulu. De altmintre trebue s'ă constatămu, că este gresită pararea, cumcă desu amintitulu memorandu ar' fi resultatulu conferintei din Alb'a-Jul'a. Din contra trebue s'ă mar-turisim, cumcă pertractările intre Lonyay si suscriitorii memorandului n'au esercentu chiaru neci o influența asupra decisiunilor luate in acea conferintă, fără da, acele pertractările au fostu in mare parte caus'a, că conferint'a s'ă tienutu *statu de tardiu*. Ce ar' fi decisu conferint'a, daca s'ar' fi tienutu mai de timpuriu, nu scimus, pentru că nu s'ă tienutu, dar' credem că abie ar' fi decisu altmintrele. Astă-di suntemu mai avutu cu o esperintia amara. Este timpulu să ne ingrijim, că s'ă nu inveriamu éra cu daun'a propria.

Dupa aceste — putine reflectări, lasămu s'ă urmedie din litera in litera **prologul memorandului** in cestiune. Eta-lu:

Inaltulu Regimu allu MSale imperatesci si apostolice regesci, inspirat de dorint'a nobile de a vedé si pre națiunea romana indestulata si fericita, a binevoitu a dă subscrissiloru placut'a occasiune, de a-si descoferi in acestu respectu opiniunile loru individual, si anume a indegotă căile si medilōele aceleia, prin cari credu densii, că daca s'ar realisa, ar' fi in stare de a impaciul spiritelor, a restabil' increderea reciproca si a sterge efectele dorerose alle unui trecutu nefericitu.

Subscrisii saluta acăsta generoșa inițiativa a Regimului MSale cu bucuria si o intempina cu promitidune atătu mai mare, cu cătu credu mai multu, că precum ei, asi si toti ceialalti locuitori de naționalitate romana din marele principatu allu Transilvaniei, sunt inspirati de aceea-si dorintia leale si ferbinte, de a vedé complanate töte diferențele si delaturate causele, cari au produs si mai produc profund'a neindestulire cu situatiunea de faca, si cari facu, că națiunea romana s'ă fia ingrijita de viitorulu seu in present, că si in epociile cele mai critice; pentru ca atătu mai curendu s'ă ne ajungem scopulu ce ni-am propus, de a supune la cunoscintia Regimului MSale aceleia că si medilōe, cari credem noi că ar fi de natur'a, a impaciul

si indestulă pre nefericit'a nostra națiune, sentim necesitatea de a indegetă si totu o data a disipa unele neintelegeri, ce ni se paru nouă, că aru predomină si aru produce de un'a alt'a parte ne incredere si suspiciune.

S'ă sustienutu, precum scimus noi, la multe occasiuni, că națiunea romana nu aru voi s'ă accepte din partea sa art. de lege XII. din 1867, adeca acelu nou pactum conventum, acelu nou dreptu fundamentalu de statu, prin carele regatulu ungurescu si-regulase relatiuoile sale de statu catra ce'alalta parte a monarhiei.

Dupa modest'a noastră opinione, supozitioanea acest'a nice intr'unu respectu nu are locu. Nume pre lume n'a intrebatu pana astă-di pre națiunea romana din Transilvania, nice că pre individualitate nationale, representata in vre unu modu seu altul, si nice că pre parte constitutiva in sistem'a marei principatelor Transilvaniei: daca dens'a voiesce seu nu s'ă accepte totu acest'a lege de statu? Pentru că, despre 9-10 deputati de naționalitate romana din Transilvania, cari au participat la diet'a de incoronare a Ungariei intre 1866-1868, nu se va potă sustine nice data, că aceia ar fi fostu expresiunea vointei naționale.

Mai nante, la o alta occasiune de assemenea natura, națiunea romana din Transilvania fusese intrebata de catra regimulu M. Sale atătu prin medilocirea unui Congresu național, tienutu in apriliu 1863, cătu si prin Diet'a Transilvaniei.

Ce e dreptu, Romanii Transilvaniei s'au declaratu cu acea occasiune pentru unitatea Imperiului in sensulu celor 2 acte mari de statu din 20 Oct. 1860 si din 29 februariu 1861, nice o data inse in sensu absolutisticu, ci totu deaun'a cu conditii bine precise, de a se conservă individualitatea politica si autonoma a marelui Principatu allu Transilvaniei, cum si de a se trece in legile fundamentale de statu conditiuni secure de existenția naționale pentru Romani.

Dupa ce inse Maiestatea Sa imperiale si regesca, condusa de cele mai inalte interese de statu, crediu, că acele sunt mai bine assecurate cu sistem'a cuprinsa in articolu XII., noi din partea nostra nu vedem nici o cauza, pentru care națiunea romana s'ă nu accepte acea sisteme si s'ă nu voiesca a se conformă ei, indata ce in cadrul aceleiasi va fi ascurata a ei individualitatea națională.

Asiada noua ni se pare, că din cauza legei fundamentale, cuprinsa in art. XII., nu ar fi nice o dificultate de a parveni la scopulu ce si-a propusu inaltulu Regimu cu respectu la națiunea romana.

A dou'a presupunere este, precătu amu afilatu noi, că Romanii din Transilvania ar tinde a periclită intregitățea Coronei ungurești.

Acest'a presupunere, precătu se audă mai desu, tocmai pre atăta e de vaga, in cătu noi nu ne potemu retine, că s'ă nu o reducemu la o simpla denunciatu falsa, calumnia inventata si repetita de atătea ori, de căte ori națiunea romana si-reclama drepturile sale in patria comuna. — Este lucru fără tristu, dar pre usioru de splimat, că precum in alte parti ale lumii, asi si in Transilvania, unele clase de oameni, dedate din timpuri vecchi a domină preste Romani si a-i calcă pre cerbice, cauta preteste diverse, spre a li-impune éra ju-gulu sub un'a seu alt'a forma.

Dara nu este acest'a mediloculu, si nu va fi nici odata, la nici unu popor din lume, ajunsu la cunoscintia de sine, de a-lu conservă cu fidelitate catra statu si tronu.

Nu calumnia, si nice persecutiunile

Prețul de Prenumeratune:

Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siese lune 5 " "
Pre annulu intregu 10 " "

Pentru Romani'a:
Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 " = 16 " "
Pre 3 — 8 " = 8 " "

Pentru Insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taxa timbrale pentru fiecare publicație separată. In locul deschis 20 cr. de linia.
Unu esempliaru costa 10 cr.

vorus indulci si atrage pre omeni catra unu statu ore-care.

Intra anii 1860-1863 inca s'au mai auditu denunciatiuni de natur'a celor atinse la locul acest'a. Pre atunci in se Regimulu MSale a dsu:

„Stă la voint'a si in poterea noastră, de a satisface dorintele Romanilor, fara umbra de periclitare a statului — asi, in cătu ei s'ă si tienă de gloria si fericire a fi si a se numi concitatieni ai acestui statu, a si-versă pungele si sangele loru pentru conservarea si florirea lui, si a nu mai ave alte aspirații in viet'a loru.”

Pre atunci Regimulu incepuse a si-implini promisiunile, si Romanii a se senti ceva mai fericiti.

Cu cestiunea intregității Coronei ungurești se aduce in nesu si uniunea Transilvaniei cu Ungaria, cu adausu inse, că națiunea romana din Transilvania o ar combatte la tote occasiunile.

Este pre adeverat, că nu numai intelligentia romana, ci chiar poporul a protestat la tote occasiunile in contra uniunii Transilvaniei cu Ungaria. S'ă fie inca bine constatatu, din tote actele căte au emanat in aceasta cestiune de la națiunea romana Transilvana, incepându din anul 1848 pana in diu'a de astazi, că Romanii nu au combătut nice o data uniunea in principiu, ci din contra ei au recunoscutu in tote timpurile acea uniune, care si-are basa sa in legea fundamentale a Transilvaniei, adeca in Diplom'a Leopoldina; ceea-ce ince nu voiesce națiunea romana si nu a voit nice data, este: uniunea cea improvisata, fortata, neconditionata, acea uniune, care este identica cu unificarea totala, fara picu de respectu l' milie de interes provinciale, cum am dice esclusiv transilvane, crescute ore-sicu din pamentul ei in cursul mai multor secole, si complicate atătu de multi, in cătu regulares si complanarea loru nu se poate realiză aiuri, de cătu numai in lăintrul Transilvaniei, aci a casa in o Dietă provinciala, pre viitoru căsi in trecutu, in unu periodu lungu de 700 de ani.

Asiada dara, despre aceasta specia de fusiune tienă Romanii, că este strictioasa din mai multe puncte de vedere.

La locul ac să'a s'ar potă pune intrebarea, că: daca Romanii transilvani au recunoscutu totudeau'nă unu felu de uniune a Transilvaniei cu Ungaria si daca ei nu sunt străini de către ea in principiu, pentru ce nu au arestatu nice odata modalitatea, conditioane, sub cari aru fi ei aplicati a o adopta?

La obiectiunea aceasta respunsulu este usioru: Romanii n'au fostu intrebati nice a data despre uniune, ci in man'a tuturor protestelor naționale, s'ă facutu totulu „de nobis sine nobis.” — In anul 1863, candu ar' fi fostu occasiune de a participa la periclitarea acestei cestiuni, esistentia' uniunei a fostu negata chiaru de Regimulu.

In anul 1865, candu éra Regimulu o dede in desbaterea Dietei din Clusiu, atunci votul Romanilor, depusu in Decembrie pre mas'a Dietei prin metropoliti si prin ceialalti membri diitali de naționalitate romana, fu desconsiderat si delaturat cu si la 1848.

Chiar si Diet'a Ungariei din anul 1848 a prevedutu in art. VII, § 5, ne-necessitatea de a se specifică — conditioane uniunei, si a presupusu o convenitioane, sau contractu de statu intre ambelor aceste tieri, intre limitele sanctiunii pragmatice. Numai urmarea conseciente este, că nerespectarea acestor prevederi si proclamarea precipitata a uniunii in Diet'a Transilvaniei, a pro-lusu cele mai de-

plorabile efectă, cari pre pre langa o prudență și moderatiune, dictată de natura lucrului și de toate conjuncturile politice de atunci, s-ar fi potut evita forte bine și spre saluțea tuturor.

Pre cătu ne sunt noua cunoscute opinii și chiar convictionile predominante ale Romanilor din Transilvania, apoi ei în cestiunea uniunii vedu o întrebare de viață a loru naționale, care i-si tiene în grige și ansietate perpetua.

Din aceasta cauza densă nu incetădea să pretinde formularea și fisarea condițiunilor uniunii, cum și turnarea loru în o lege fundamentală de statu, care să-si aiba valoare sa pentru totu venitoriu si să remana scutita și aparata pentru totu deaun'a de orice fluctuații și fortune politice, mai aparata și respectata de cătu fusese chiaru și Diplom'a Leopoldina din 1791. Prin lege fundamentală de statu, erau nu prin legi — ca să dicemus asi — efemere, cari astă-di se aducu și preste căti-va ani se delatura prin majoritatea totu efemere, credu Români că-si voru pot conservă și scuti existența loru naționale și chiar existența și infiorirea religiunei. — In acestea convictioni ale sale, naționa romana din Transilvania fusese confirmata chiar si prin pre inaltele promisiuni facute de repetite ori, și anume prin actele de statu din 20 oct. 1860, cum si prin celle din 21 aprile, 4 maiu și 15 iunie 1868.

Abstractiune facandu astă data de la alte condiții alle Uniunii, cari se reduc la tiera intreagă, ca atribuite alle autonomiei, ne vomu permite a enumera la locul acesta numai acelea condiții, pre cari dorescu Români a le vedé trecute și asecurate in o lege fundamentală de statu. — (Urmediu punctele inserate in n-ru lu treacutu.)

Revista esterna.

De căte-va dille incoce la ordinea dillei — in diaristica că si in diplomatie — se afla cestiunea recunoșcerii Republicii spaniole. Iniciativă pentru indeplinirea acestui evenimentu a luat-o Prussia, respective d. de Bismarck, de si meritulu desceptării acestei idei apparține cabinetului anglez. Celu pucinu asi ne spune diarulu „Times,” care — din motivul combaterei unei sciri vagabonde — conchide, că „este faptu in adeveru, cumca recunoșceria Republicei spaniole in timpul din urma fù propusa de cătu guvernul Germaniei; dar aceasta recunoștere aru fi potutu să se

adduca la indeplinire demultu dejă, — căci Anglia de multu a accentuatu nevoie ei, pre candu Germania conservă inca o attitudine indiferentă si Franta o attitudine contrarietoria chiaru. — Dile Bismarck n'a facutu dar' alta-ceva, decât că si-a schimbatu ide'a, si lucrul, pre care pana acumu lu-consideră că lipsit de orice importanță, adi lu-recunosc de importantu si necessaru; acăstă e simplă cauza, că recunoșterea guvernului spaniolu, — pentru care de altmintrele Anglia staruesce de multu dejă — se traduce asi de tardiu in faptu. — Cu tote aceste faptul acestei recunoșceri, fara indoela nu de pucina insemnătate, atât pentru victoria si intarirea guvernului republicei spaniole, cătu si pentru politică europeana, — nu este inca nemicu mai multu, decât o propunere, care si-acceptă rezoluția in fiecare momentu. — Se assecură, că dejă tote Cabinetele europene aru fi invotu a recunoște in collectivitatea guvernului Spaniei si a dă astfelui concursulu loru morale Republicei spaniole; singuru numai guvernul Russiei pastrădă inca tacerea, ceea ce produce din ce in ce mai multa neliniște cu deosebire in Germania, care a luat rolul de inițiatăria in aceasta cestiune, si-a cărei depesă circulara inca numai din partea lui Gortschakoff a remas fara responsum.

— In totu casulu inceintădarea recunoșterii deplina a guvernului spaniolu, de catra collectivitatea celorlalte state europene, nu poate fi prolungata. Ideile si sentimetele republicane dobandescu in Spania pre di ce merge totu mai multu terenu, astfelui, că in venitoriu celu mai apropiat potemus speră distrugerea deseversita a bandeori carliste si intemei arie unei republice potente si respectate pre peninsulă pyreneica. Spre a caracterisă si mai multu victoria spiritului republicanu din Spania, nu potemus trece cu vedere o correspondentia din Madridu publicata 'n „Le Journal des Debats,” care face cunoscutu, cumă distinsul d. de Zorilla, fostulu primu-ministrul regelui Amadeu, a trecutu cu totulu, fara neci o resvera, in taberă lui Castellar. „Amu vediutu epistole de alle lui Zorilla, — dice corrispondente, — cari suntu adeverate profesioni de credintă si prin cari declara, că pentru viitoru renunția la ideile monarhice si adera la tote prin-

cipile politice ale lui Castellar, in privința republicei conservatorie. D-sa nu vră neci republică federală, care s-a facutu imposibil prin excesele sale, neci republică unitară, căci republică ună si nedespărțibile i-a displacutu totdeun'a, — dar' vră republică conservatoră, care si-acceptă desvoltarea de la timpu si de la perfectionarea omenilor. — Această e unu câscig pentru d. de Castellar, căci Zorilla aduce cu sine unu număr mare de radicali, cari n-acceptă decât hotărîrea fostului loru siu, pentru a se pronuncia si densii.

In Italia ideile republicane de-asemenea occupă unu largu terenu si dejă au si inceputu a se manifestă. — De altmintrele aceste manifestări sunt mai multu opere de alle Internationalei, de cătu de-alle republicanilor. Dilele din urma s-au si facutu mai multe arestări in România, Florenția si Neapole — Si fiindu că e vorba de Italia, nu potemus lasă neinregistrata importantă (!) scire, pre care o gasim in numerulu din urma allu „Pressei” din Viena si care scire se resuna in atât'a, că Pré Santi'sa Pap'a, rumpendu legăturele cu Don Carlos, a declarat, că 'ndata ce republică spaniola va fi recunoștuta de catra Anglia Franta si Austria, Pré Santi'sa Sa inca si-va manifestă recunoșterea (!). Grozavu cascig o să mai fia si-acelă pentru guvernul Spaniei (!)... Numai recunoșterea Papei i-mai lipsește acum guvernului spaniolu, si-apoi toti carlistii se voru stinge de pre facia pamentului, precum se stinge fumul si se voru topi că cér'a de facia folcului!....

Politica interioră a Prusiei nu ne prezinta altu faptu mai remarcabilu, decât că luptă contra ultramontanilor cuerge mereu, pre viață si morte. Acum, după arestarea a cinci prelati, guvernul a luat decisiunea de a prezintă unu proiect de lege corporilor legiuitori, prin care ministrul de interne să se autorise de, de a procede după bunul seu placu in privința desfintării procesiunilor catolice. — Facia cu acăstă „Nordd. Ztg.” din Berlinu, cu dată 18. Aug. sustine a possede informații sigure, că matadorii său capi ultramontanilor din Germania, Franția, Austria si Belgia voru să tienă o intrunire la Genf, de care insemnă nu porta pre mare frica.

nostri dora numai dlu Axentie mai potrăbă asi.

Eră de cu sera, candu adunarea, ce fu bine cercetata, chiaru si de unu frumosu număr de dame, esti din sânta sanctelor. Se apropiă inceputul concertului.

Poftim la concertu!

Unu concertu in Deva nu este evințementu extraordinaru. Iubitoriu de muzica, publicul alesu din Deva cătu dici să aranjeze concerte. Cu tote astea anevoja credu că cutare concertu să se mai fia asteptat urodatu cu atât'a incordare.

Prevediendu-se, cumă din salele, de cari dispune Deva, neci ună nu va fi destul de mare pentru publicul adunat, se alesu unu edificiu lungu din curia dominală, care in frunte se provadă cu scena, la marginile carei-a eră espuse obiectele loteriei pentru baserică rom. din Deva — si giuru impregiuru era decorat cu frunzișuri verzi de steigeru; era de la scena incoce se intindeau scaunele in doue săruri.

Abiè sosi oră defiptă pentru inceperea concertului si totu spaciul era ocupat pana la indesuire. Cam la 500 de persoane au potutu fi de fatia, dintre cari multi inca si-cercau scaunele, candu de odata se fece lenisice adunca si concertul se incepu cu „Fanfară militara” de Ascher, executata pre piano, cu precizie si usoritate artistica, de dn'a Juli'a Miklós si dsioră Minerva Draghiu. Publicul asculta piesă cu placere si-i respunse cu aplauze repezite, apoi dede ascultare piesei următoare: „Duetu din operă

Caletoria intreprinsă de Mahon prin Francia, de asemenea fera unu bogatu sujetu pentru colo diaristică. De multu dejă președintele Republicei franceze luă rezoluția a face o caletorie priu diferitele părți ale Franției, pentru a se convinge proprii experiența despre rezultate bune — cele, ce au produs pana aci guvernamentul republican si în cialu septentrionalu seu. — Aceasta căria a si inceputu-o la 16 a lunei cu pana adă postu objectul celorlăi splendide manifestări in tote părți. In orasul Mans a postu priimul iluminat in si cu focuri bengalice sosire, v.-presedintele Consiliului principal a adresat maresalului discursu insufletit, dicându-i intenție, că daca tierra ar fi chemată si pronuncie liberă asupră formei de vîrnu cei convine, ea de sigură fi multiamita cu unu guvern finitiv sub conducerea Maresalului Presedintelui republicei n-a reflectat nemica asupră acestui pasaj în discursul, — a lasat in se cumu a se pricepe, că nu-i displace, manifestandu-si totodata gratitudinea pentru bună primire.

Diarele bonapartiste facu măsfara 'n terra din incidentul rea bonapartistului Prévet de Launay la legarea de la Calvados. Elle sustină cu acăstă allegere s-a deschis eră victoria a Bonapartismului si de-acă năște bonapartistii voru portă victorie preste victoria. — Faptul incepută că bonapartistii in adeveru au ocupat unu forte mare terenu in departamentul Calvados, ince repubicanii neperdutu nici unu singur allegate din sărurile loru. Totul este, că oristii si legitimistii s-au fusionat cu bonapartistii; astfelui s-a intempletă că royalistii de doi ani incoce au putut 24,000 de voturi si bonapartistii au câșcigat 36,000. — In totu deținutu au postu inscrisi 122,000 legatori, dintre cari ince 45,000 s-au abtinentu de la votu. Din restul de măsi repubicanii au avut 30,000 turi, că si cu 2 anni inainte; 8000 au votat pentru candidatul royalistilor, eră 39,000 fusionisti pe Prévet de Launay. — Din tote acăstei se vede, că bonapartistii nu glumesc sau pusu prelucru seriosu. — Desertorii Bazaine de-asemenea e operă la

Trovatore” cantat de domn'a Constantia Dunca Schiau si dlu Arelia Dunca. Dupa piano, cantare, dulce desfășurare, mai alesu daca este neocosu a asculta voici placute, melodiose, si au amblat la scola, despre ce concertul dederu viau dovada, pentru care publicul multiemii cu viu aplauze. Urmă „Păouri din ărie romane” executate pre viora de dlu Simeonu Piso. Tistu de profesionie nu va fi in stare scota din acolul instrumentu de lemnuri mai fine, mai dulci si mai petrecătoare, et apoi că se li-imprumute un doiosu timbru adeverat romanesc, pot de cătu o anima romanesca că a Piso. Cătu de adenca impresiune făcută a esecutata de d. Piso dovedira repede manifestării de placere din partea publicului.

Dupa „Valsu”-lu de Chopin, executat pe pianu de dn'a Juli'a Miklós, cu lăsă succesi, cu care s-a esecutat prima, urmă piesă „Balcescu moriță”, romantica de Mezzetti, poezia de Alessandro. — De multu dorim să acceseză cantare, de la voce competenta. Balcescu morindu departe de sinul în sălă patrie, intimul său amicu, celebrul nostru poetu V. Alessandro i este ultimele mominte prin petrunditoria pădurii care cu permisiunea onor. publicitorii mi-iau voi a cită parte prima:

„De pre plaiu'nstrainarei,
Unde jacu si sentiu că moru,

FOISIOR'A.

Suveniri de la Deva.

Am așteptat cam multu — dar' am avutu pentru ce. Ori ce lucru placutu lăsăpti eu nepăciința. Nepăcientu eră si eu, că unu anu se afundă in noileniul trebuchetului, — se apropia si alu doilea si cea mai frumosa serbatore naționale inca totu nu venia. Dar' in urma a venit, si-mi pare rău că a venit, pentru că a si trecutu.

Numai acelă nu scie căta bucuria, căta placere si 'nsufletire ofere animei, sufletul romanescu o adunare generală a associatiunii transilvane, care neodată n'a fostu norocosu a luă parte la asemenea adunare. A-ti desfășură anima si spiritualu, a-ti revede amicii, cunoscătorii, a-ti vede intruniti pre alesii poporului lucrându in dulce armonia pentru inaintarea acestuia, in fine a vedé la unu locu o mandra cununa de flori fericitorie, adunate din munti si din campie — mai este vr'una gradu mai inaltu alu fericirei?

Ei bine, doiosu de acesta placere, grabbi si eu la Deva, unde ajunsei după o caldura, lungă dî de caletorie. Noptea si-intinsese vîlului seu acu de căte-va ore, candu resună vocea conductorului: „Deva, 6 minute.” Doi buni amici eră la gara. Intrăramu in orasul si eu tote că eră tardiu totu-si observai, că Deva si-a schimbătă fată, in cătu acu poteai crede, că te aflu in capitala unui district romanescu de

aproape două sute de mii de romani. Cei riulu inca pare a fi sentită bucuria de admirabilă străvare a acestui locu, si demaneti lu-roură cu o liniă plătită recreatoria.

Diua antău o petrecutu, că rari crestini, mai multu in sânta baserică, desfășându-ne in detaliile raporturi ale oficiilor asociațiunii si mai multu in interesantele discursuri, ce se tienura. Era caracteristicu a vedé pre erou vorbindu despre economia, cu laudabile cunoscătoria de lucru; si mai caracteristicu era a vedé pre medicu îngrijindu se de venitulu — preotilor (oferindu-le usufructul cintirimelor), candu s'ar adoptă arderea cadavrelor); amabilu era si a vedé cum preotulu săbiciuște pictură naționale de la Nicul'a, de si acea se manifestă mai multu in reprezentarea sântilor; dar' într'adeveru sublimu era, a vedé cum preotu si secularu si-dau mană intru a trată despre idei si lucruri salutare, de la a caroru realizare depinde venitoriu naționalei. Temele potrivite, studiul profund, eleganța limbii, chiaretatea ideelor si essactitatea predarei, cu cari discursurile tienute s'au destinsu, au radicatu adunarea din Deva preste multe din cele 12 căte s'au tienutu panacuma. Numai chiaru atât'a a fostu dăună, că poporul tienutu n'a fostu mai de locu, să le asculta si elu, cu tote că căteva, si cu deosebire discursulu despre cauzele miserișiei poporului romanescu, a fostu tienutu in termini atâtu de poporali, atâtu de romanesci, in cătu dintre carturarii

nostri dora numai dlu Axentie mai potrăbă asi.

Eră de cu sera, candu adunarea, ce fu bine cercetata, chiaru si de unu frumosu număr de dame, esti din sânta sanctelor. Se apropiă inceputul concertului.

Poftim la concertu!

Unu concertu in Deva nu este evințementu extraordinaru. Iubitoriu de muzica, publicul alesu din Deva cătu dici să aranjeze concerte. Cu tote astea anevoja credu că cutare concertu să se mai fia asteptat urodatu cu atât'a incordare.

Prevediendu-se, cumă din salele, de cari dispune Deva, neci ună nu va fi destul de mare pentru publicul adunat, se alesu unu edificiu lungu din curia dominală, care in frunte se provadă cu scena, la marginile carei-a eră espuse obiectele loteriei pentru baserică rom. din Deva — si giuru impregiuru era decorat cu frunzișuri verzi de steigeru; era de la scena incoce se intindeau scaunele in doue săruri.

Abiè sosi oră defiptă pentru inceperea concertului si totu spaciul era ocupat pana la indesuire. Cam la 500 de persoane au potutu fi de fatia, dintre cari multi inca si-cercau scaunele, candu de odata se fece lenisice adunca si concertul se incepu cu „Fanfară militara” de Ascher, executata pre piano, cu precizie si usoritate artistica, de dn'a Juli'a Miklós si dsioră Minerva Draghiu. Publicul asculta piesă cu placere si-i respunse cu aplauze repezite, apoi dede ascultare piesei următoare: „Duetu din operă

pre acést'a nu mai remane indoieala, si soci'a sa, prin o epistola adressata Spaa catra ministrului Chabaud Lar, sustiene, ca numai dens'a si cu nepo-nu seu Alvarez de Rul, suntu motorii certarei lui Bazaine.— Cuibulu actualu intrunire allu Bonapartistilor pare Arenenberg, unde se afla ex-impericea Eugen'a si unde a plecatu dle aceste si Rouher, acestu distinsu sonagiu allu partidului bonapartistu. Indoieala trebue se ne acceptam la implari seriose in venitoriul celu-i de aproape.

Instructiunea poporului.

In secolulu de facia gradulu de tura a unui poporu se mersu dupa titatea institutiunilor sale de invetiamtu si dupa prosperitatea de care se bucura. Unu deosebitu si caracteristicu termometru pentru cultur'a junilor este instructiunea asié nusi classe inferiore a societatii, cu cuvinte instructiunea poporala.

Daca ne intrebamu inse, cumu nu noi, romanii de dincce de Carri, cu acestu factoru importantu allu tarei, ni-este forte difficile a obtiené resultatu possitivu. Ministrul instructiunei publice a facutu si estu-anu spunere in Corpurile legiuitorie si diaristica, despre resultatele ce au dusu institutele de invetiamtu alle orului, si fara in loiela a avutu cu ce e laude. Numai catu ca espunerie si dele d-sale trebuescu considerate din veratulu loru punctu de vedere, care pote fi altulu — decatungurescu. unguru deci, d. ministru a accentu firesce instructiunea poporului Orasciu, seu mai bine directiunea instructiunei magiare, respective magiatorie.

Noi inse, romanii, cari din fericire avemu inca unu refugiu pentru conuarea nationalitatii nostre, prin sco-nationale confesional, — din nefere avemu si nisce autoritatii scolare, pre pucinu se ingrijescu a face unu de publicitate despre mersulu pro-sului, ce fiecine — cu dreptu cu-tu — ascépta de la scolele nostre orale; din care causa apoi, candu vorba ca se scimu: cumu stam a invetietur'a? trebue se recursa la date straine, — cari neci-a nu ne presinta dupa adeven-

rat'a nostra valore, ca-ci stă in interesulu loru de a ne ponegi necontenitul, — dar pre cari, in lipsa de alte date autentice, suntemu nevoiti a le priimi de — bani buni.

Astu-fel si astadata, pentru a ne formulá ore-si cari cunoscintie despre strabaterea invetiamtului in mass'a poporului, ne vedemus necesitati a re-curge la unu isvoru de date streinu, si anume la unele notitie apparute dillele aceste in „Tageblatt“ din Sibiu, care, prin o scurta revista assupr'a invetiamtului poporului, face o interesanta paralela intre frequentarea scoleloru satesci din tote comitatele coronei ungu-resci. Eu de astadata inse, me voiu margini, a estrage din acésta revista numai passagiulu attingatoriu de territoriul transilvaneanu asié numit — fundulu regi.

Passagiulu in cestiune arata, ca numerulu celloru ce-au frequentat scolele anulu acest'a — din cifra totala a celloru indatorati a le frequenta, presinta urmatoarele positiuni: in scaunulu Nochrichulu si in districtulu Bistritie 80—90%; in scaunele Ciucului, Rupei, Mediasulu, Sighisiorei 78—80%; in districtulu Brasovului si 'n scaunulu Sabisiului 50—60%; pre urma in scaunulu Orasciei numai 20—30%.

Déca este se dàmu credientu ne-conditionatul acestor datte, apoi cu dure trebue se constatam, ca tocmai in scaunele mai desu locuite de romani, unde poporulu romanu comparatu cu alte tienuturi se afla in o stare mate-riale multu mai buna si unde chiaru administratiunea politica e mai multu in man'a carturarilor romanu, — tocmai acolo, dicu, frequentarea scoleloru presinta celle mai suparatore resultate. Astfelu vedemus in scaunulu Orasciei, locuitu de 90% romanu, numerulu sco-larilor abie' urcandu se la 20—30%.

O stare de lucruri forte trista este acésta, pentru care nu potem inculpa decatul pre autoritatilor basericesci si scolare; ca-ci altu-fel cumu se face, ca frequentarea scoleloru tocmai in scaunele Miercurei, Sabisiului si-a Orasciei — va se dica tocmai acolo, unde popo-riunea romana e in preponderentia — presinta celle mai mici percente?

Atragemu deci attentiunea seriosa a celloru competenti asupr'a acestei im-prejurari deplorabile, pentru a nu mai intarzia nici unu mementu de a lu masurile cuvenite pentru ameliorarea

acestui reu fatal; o acceptam acést'a cu deosebire in scaunele indicate mai nainte, unde vedemus figurandu de alt-mintrelea pre cei mai zelosi protoierei, caror'a li-este impusa si detori'a natio-nale de a desminti totodata, in interesulu adeverului si-a prestigiului nostru natio-nal — dattele susu citate alle diariu-lui sasescu, daca cum-va — firesce — elle potu se fia desmintite, precum noue ne place a spera.

Este lucru cunoscutu, ca invetiamtului poporului preste totu si deosebitu si-acel'a allu romanilor — este in modu considerabil mai inain-tatul pre teritoriu fundului regi, decatul in celealte parti alle Transilvanie. Decear totusi, numerulu scolarilor romanu si aice presinta o cifra atatu de nensemanta, apoi cu dreptu cu-ventu trebue se ne mahnimu de mersulu progresului nostru si se punem la 'ndoieala maretii, stralucirea — ve-nitoriului ce ne ascépta.

Unu factoru binecuvantat pentru instructiunea poporului nostru aru fi introducerea si sustinerea scoliloru de repetitia, in proportiune catu mai mare. Este sciutu ca la noi pana acum se tie-neau numai scolei asié numite — de tote dillele. Dupa ce inse legea scolara prescria, ca frequentarea scoleloru trebue se urmedie de la vîrst'a de 6 pana la 15 anni, scolele de repetitia devinu indis-pensabile, chiaru si pentru respectul legii. Cu bucuria notificam, ca in comu-nene gr. cath. in urm'a dispositiuni-loru binefectorie alle prébunului no-stru Arhiepiscopu si Metropolitu Dr. Joanne Vanci'a, s'au intrudusu dejá in decursulu annului espiratu mai multe scoli de repetitia, si elle se introducua inca pre dí ce merge in mai tote comu-nene Archidiocesei, ceea ce ne dà dreptu de a nutri speranti'a, ca in curundu vomu vedé crescandu numerulu scolarilor nostri in modu correspunditoru justelor asceptari alle culturei si lumi-nei secolului.

Nu potem inse lasá neatinsa aici differint'a confessionale, care din pec-cate urmă a practică inca si a-di o trista influentia asupr'a luminarei popo-rustru nostru, oppunendu obstacole se-riose invetiaturei lui, mai alessu in comu-nene mixte. — Se scia, ca de mai multi anni dejá a inceputu a se adopta ide'a salutaria, de a se cede, in atari comune, supraveghierea scolei — ma-joritatii confessionalilor. Nu scim-

inse, cine pune stavila realisarei complete a acestei laudabile idei; dar atat'a vedemus si constatam cu bucuria, ca Blasiulu in acést'a privintia a luat o nobila initiativa, si a si premersu dejá cu cete-va esemplu demne de recunoscintia, invidindu-se, ca in mai multe commune mixte, bunaora ca Voromlo-culu si Musn'a din distr. Medhiastului, precum si in alte parti, copii de rithulu gr. cath. se frequentedie — pre bas'a art. 45 din legea scolara — sco-lele respective greco-orientale. Dar, ca se se fia facutu si din partea ven. Consistoriu din Sibiu o assemenea concessiune, despre asie ce-va n'avemu nici o cuno-scentia; — amu dori inse, ca se primim in acést'a privintia de la locul com-petentu orecari deslucirii imbucuratorie. Basn'a, 10 Augustu, 1874.

Titu.

Address'a

I. Pr. Sântiei Sale, patriarcului Procopiu Ivacicovici, catra venerabilulu Consistoriu metropolitanu gr. or. romanu din Sibiu, comunicata prin 'naltu presant'a sa parintele Ioane Popasu, dreptmeritoriu Eppu romanescu allu Caransebesului, ca cellu mai betranu Episcopu allu Ierarchie romane gr. or. din Ungaria si Transilvania, in Carau-sebesiu.

A placutu providentisi domnediesci, prin medilocirea maritului Congresu na-tionale-basericescu serbescu si prin prenat'a voia si gratia a Maiestatei Sale, Imperato-reli si Regelui nostru Franciscu Iosifu I., anume prin actul congresual de alegere de la 31 iuliu a. c. si prin domnes'a confrimare din 6 aug., a me chiamá la scaunulu arhiepiscopal-metropolitanu al Patriarchiei serbesci de Carlovetiu, pre care scaunu, in urmarea prenatului Rescriptu maiestaticu, ce se publica in siedint'a congresuale de ieri si fu primitu cu manifesta-tiuni de placere generale, in fapta l'am si ocupat. — A sositu deci momentulu de a-mi implini cea mai grea detorintia catra Voi, iubitii mei, si prin Voi — catra Ierarchi'a, cearca pana acumua cu mandria am statu in frunte.

Intemplarea de facia este un'a dintre celle mai straordenare in biserica nostra, si ea nu se poate nice splicá, nice dejudecă si justifica, decatul numai prin absolut'a ne-cessitate, care a produs'o si care s'a mani-festat tocmai in incidentele ce a facutu de a se intelni voi a representantilor legali ai unui intregu poporu — in grele impreju-rari situatu, cu intieleptiunea 'naltului gu-

De amarulu desperarei
Si de-alu tieri mele doru —
Vedu o pasere voiosa
Apucandu spre resaritu
Si o radia luminosa
Si unu nouru auritu:
Paserica sboratoria
Unde treci cu dorulu meu?
— Am solfa'ncantatoria
De la bunulu Dumnedieu!
Se dueu glasu de armonia
Tiemurilor romanesci
Se dueu dulce vesela
Inimilor cu iubesci...."

Conformu programei, acesta doiosu avea s'o cante singuru d. Aureliu. Ei bine, dsa o si cantă pana la unde intrebă de paserică: „unde i dorulu?“ — era respunsulu lu-primul unu viersu angerescu, de la o voce tu de cultivata pre atatul de dulce, tatoria. Era nobil'a dominisiora El'en'a Pop, care ni fece o suprindere acuta acompanindu pre d. A. Dunc'a mo'a cantare. Publicul era rapit de aplauselor nu era, se mai incete si de flori sborara la petioarele gingasiei vie. Cu aceste-a se inchiaia partea a concertului si dupa o scurta pauza gratios'a dominisiora M. n. r. v. a ghi ciu, pentru a incanta publicu pies'a „Mare fantasia“ din Lucia si „Stelutia“ aria romana, executata pe piano, cu rara dibacia si. Urmă apoi „Adio la patria“

cantatu de d. Aureliu Dunca si dup'ace'a „Marsiu romanu“, in onórea asociatiunei, compus si executatudo de d. Simeonu Piso pe viora, dn'a Julia Miklos pe piano si d. Aloisius Czerny pe violoncelu; era in fine „Due tu din oper'a Rigoletto“ cantatu de dn'a Constantia Dunca Schiau si dlu Aloisius Czerny, si cu acést'a se inchiaia concertulu. „Marsiu“ compus si dlu Piso merita a fi apreciatu de intregu publicul competitente, si eu speru ca se va si tipari. In catu pentru executare-i, acest'a a satisfacut si celei mai cutedate asteptari. Prese totu concertulu a reesit ufo'e bine si a contribuitu multu la splendoria adunarei din Dev'a. Multiemita toturor, cari ni-ai facutu o séra atatul de placuta si profunda recunoscintia parintilor, cari intru crescerea filor si fiiceloru loru, pe langa invetiaturele folositorie si necesarie nu si-ai uitatu nici de cele nobile, frumose si dulci.

A dô'a dì adunarea si-continuă si inchiaia lucrările.

S'erá urmă balulu. Te mirai de unde resaiu atatea equipagini din Dev'a, cari aduceau felu de felu de flori, in catu pe la 10 ore cele doue sale arangeate pentru balu erau bine impoporate. O nötpe de vera este prea scurta pentru unu balu cu atatea frumuseti ca celu din Dev'a. Jocurile s'au succesu unulu pe altulu cu rapidiune, si totu si mare parte din cele prevedute in ordinea de dantiu nu s'au potutu jocá. Inde-sertu, cursulu timpului nu-lu poti impie-deca. Abie am potutu face o scurta revista a supra celor de fatis. Atatea dame romane

(neromanele s'au destinsu prin absentia) un'a mai gratiosa si mai incantatora de catu ceealalta si atatea toalete elegante arare ori se potu vedé la unu locu. Dar unde este tim-pul ca se poti cunoscere baturu scumpulu nume alu acestor dragalasie fintie, din Deva si giuru, din Pesta, Maramuresiu, Lugosiu, Sabiu, Lipova, Mediasiu si alte locuri? Dorire-asu se vi potu spune baturu care a fostu regin'a balului? Am si tienutu unu scurtu consiliu si ca ómeni constitutiunali ne-am silitu s'o alegem. Dar cum vei esu la cale, candu fia-care vedea alta regina. La atat'a contielegere si recunoscere totu-si am ajunsu, ca sunt regine mai mari si mai mice, si ca nimene se nu me timbreze de nemodestu, eu mi-am oferit omagiele mele la regin'a cea mai — mitutica.

Era dñua alba candu inchisaramu frumosulu balu cu o „Hatiegana“ si apoi in scurtu grabiramu la gara unde unu trenu separatu sta gata a ne duce la Petroseni.

Pe la 8 ore eram—in tiér'a romanescă. Celu putinu despre acést'a nu se mai indoia neci singurulu neromanu — conductorul — care ni anuntia statiunile numai romanesce. Presto 100 de persoane se inscrise la acest'a frumosa excursiun. In conversatiune placuta si intre cantece trecuram preste valea incantatorie, apoi ne urcaramu la munte si admirandu frumeti'a naturei si resultata din geniu omonescu, ne opriramu la „Cetatea Bolei.“ Ne dederam diosu, intraramu in pescera, ne urcaramu pe trepte si ajutati de lumin'a — dar mai innadusiti de fumulu fa-cielor, visitaramu totu anghirile acestui

spectaculu alu naturei. Inca cete-va minute, si ne aflam in admirabilulu crateru incun-giaturu de munti seculari, de unde se scote motorulu principale alu progressului modernu — carbunii de piatra — eram in Petroseni, unde ne intempinara cu „Marsiu lui Mihai.“ Dupa unu banchetu, la care se portara toaste pentru Majestatea Sa, pentru presiedintele, v.-presiedintele si ceialalti oficiali ai asociatiunei, pentru dame etc., urmă o sioda aventura. Ne insiraramu pe nesce „scuturatore de sufletu“ (acestu nume s'a datu caruților portate de unu micu locomotivu, cu care se aducu carbunii de la baia) ca se visitam băile de carbuni de piatra. Sus-tinuram cu barbatia arsita' solei mai bine de 1/2 de óra si candu era se fumu re-munerati, se vedemus băile, — ne „scuturara“ inderetru, de unde am pornit; pen-tru ca altmintrea am fi ramas de trenulu de séra, cu care multi voi si merge de la Piski catra casa. Deci ne-am re'ntorsu si pe la 11 ore s'erá la multi ni se fecera căile cruce. Ne despartiram multiemiti de resultatulu adunarei din Dev'a, aducandu cu noi dulci suveniri, cari avem a le multiemti neobositelor staruintie ale comitetului, in frunte cu zelosulu seu presedinte, si colu-crarei binevoitorie a devenilor pr-stotu.

„Paserica, nourasii si radia luminosa“ ce tindeti spre resaritu, catra patri'a mea frumosa, duoeti toturor viersu de dulce armonia — salutare si fratia!

Hortensi.

vernii allu patriei si cu altissim'a gratia a MSale.

Cine din admirabil'a concurrentia si co-incidentia a acestorui decidiatori factori publici, intr'unu momentu criticiu, nu va recunoaste, ca slab'a mea persona a fostu vasulu alesu de Domnului, — de la care se indreptădias pasii omului, — pentru scopurile sale providentiale? Cine nu va cunoscere, ca navallirea cu atât'a potere a tuturor imprejurărilor asupr'a mea, nu-mi lasa alta alegere de cătu — o supunere cu resignatiune, in cea mai deplina buna-credintia, ca este spre binele santei nostre biserice.

Asă a fostu, pre iubitii mei, ca eu, de-si cu anim'a plina de dorere si in conscientia celei mai grele responsabilitati, a trebuitu să me despartu de Voi, să parasesc acelui teren al archipastoriei la pre-iubitul meu poporu romanu, căruia intr'unu cursu de 21 de anni totale modestele moile poteri si ingrijiri au fostu devote. M'am despartit, V'am parasit, — dar totusi numai corporalmente; spiritul meu — pururiă va fi cu Voi, pururiă Ve voi petrece cu iubire si cu tota solicitudinea, ce mi-o impune legatur'a bisericăsi comuniunea sincera si intima a trecutului.

Si fiindu că eu, la provocarea ce mi s'a facutu din partea 'naltului ministeriu regiu ungurescu de cultu, dejă mi-am declarat renunciarea la demnitatea de archi-episcop si metropolit romanu, care declaratiune a mea si-a afisat formale expresiune in mai susu citatulu prenaltu Rescriptu regiu din 6 augustu a. c., acuma prin aceasta vinu am implini detorintia si de-a dreptulu cătra venerabilulu Consistoriu metropolitanu, reprezentanta legalu alu Ierarchie romane, declarandu-mi resignarea solena la inalt'a demnitate ce am ocupatu in fruntea basericei romane gr. or. din Ungaria si Transilvania.

Astfelui implindu-mi aceasta grea si durerosa detorintia, — pentru că să poteti precede numai de cătu la luarea dispositiunilor necesarie, conformu statutului org. bisericescu, spre indeplinirea scaunului archiepiscopal si metropolitanu remas in vacanta, si — multamindu-ve din adunculu ani-mei, atât Dvostre, cătu si prin midilocirea Dvostre intregu Veneratului cleru si pre-iubitului poporu romanu, cari mi-detera atâtia viue probe de alipire, stima si amore; in fine recomandandu-me pretiuitui suvenire a Dvostre, pre langa impartesirea binecuvantarii mele archipastorescu, am remas in Carloviti, 1/18 augustu 1874,

pururia de binevoitoriu:
Procopiu Ivacicovicu m. p.
Patriarcu serbescu.

Camer'a deputatilor Ungariei.

Siedint'a de la 27 Iulie 1874.

La ordinea dillei este continuaarea desbaterei speciale asupr'a novelei electorale si anume asupr'a §-lui 13, care investește cu dreptul electorale passivu pre toti cetatenii, ce posiedu dreptul activu si suntu de 24 anni si cari in fin, cunosec limb'a magiara.

C. Eötvös apara votulu separatu, prin care se detrage acestu dreptu condamnatilor pentru ori-ce criminalitate.

L. Oláh apara votulu separatu si propune să se accorde dreptul electorale passivu tuturor celor ce posedu dreptul activu, chiar si daca nu-aru fi intrudusi in liste.

E. Horn combate votulu separatu, propusu de C. Eötvös, sustiene apoi propunerea lui I. Oláh, cu adausulu că: comitti su-premi, v.-comitti, pretori si primari să nu fie investiti cu dreptul passivu de alegere — in cerculu loru de administriatiane.

C. Tisza propune, că nici unu func-tionar să nu pota fi alesu in cerculu seu de activitate, daca nu e demisionatul celu pucinu cu trei luni inainte de allegere.

I. Helfy declara, că d-sa nu va mai participa la desbaterea speciala, deoarece par-tid'a dreptă se arata incapacitabila.

F. Pulszky adera la propunerea lui Tisza; E. Hedry, C. Eötvös si I. Szapáry se pronuncia contra emandamentului lui C. Tisza.

Punendu-se la votu §-lu, se primesc tesstulu comisiunei cu 82 contra a 73 voturi.

La §. 14 d. P. Nemesiu, propune, că dreptulu de alegere să-lu pote essercită toti acei proprietari, cari au avere nemiscatorija intrudusa in cartea funduaria, că proprietate comuna nedivisata, daca ace'a proprietate cuprinde pentru fia care participant o parte proiectoria de-atâta venit, cătu cere legea că să alba unu alegotoriu.

Raportoriul se declară pentru primirea acestui emandamentu, si deci §. 14 se primește conformu testului original, d'impreuna cu propunerea lui Nemesiu.

§-ii 15—22 dupa pucine reflecțiuni se primește in conformitate cu testului original.

Se pune in desbatere §-lu 23, care dispune, că limb'a officiale a operatiunilor comitetului centrale să fia numai ce'a magiara.

D. Irányi propune eliminarea acestui §, căci elu violézia legea pentru egal'a indreptatire a nationalitatilor si este de natura a agita' naționalitatile nemagiare, — lucru, de care magiarii trebuie să-se ferescă, căci viitorulu e incertu.

A. Madaay pledédia pentru tesstulu original, căci crede a fi periculosu pentru statu, să se dea nationalitatilor strein'e arme in contra magiilor, latiendu totu mai tare drepturile acellor'i, cari nici altcumu nu se areta multiamitorie si indestulite.

F. Wächter sustiene propunerea lui D. Irányi, căci — de-si recunosc dreptul de suprematia a limbii magiare in Ungaria, totu-si crede a fi nedreptu, ba chiar' periculosu de a duce acestu principiu preste marginile consecintiei, prin violarea legii existente. Candu-inse propunerea lui Irányi, de a se sterge acestu § — nu s'ar primi, d-sa propunere, că in privint'a limbii comitetului centrale să se avisedie simplu la dispositiunile legei din 1868, si anume la-dispos. §-lui 44 din ace'a lege.

A. Pulszky pledédia pentru testulu original.

G. Kapp sustiene propunerea lui D. Irányi.

Min. J. Szapáry arata, că §-lu in cestiu nu e neci superfluu, si neci contradicte legea de naționalitate, ci este necesar, pentru a delatura multimea de obsta-cole obveniente la casulu, candu actele de alegere s'aru redigă si 'n limbile naționalitatilor nemagiare.

A. Csanyi sustiene propunerea lui D. Irányi cu tota resolutiunea.

C. Tisza indemna Camer'a să tienă contu de legile existente, aratandu ministrul, că n'are dreptu, candu sustiene că prin testulu §-lui 23 nu s'ar viola legea naționalitatilor. Primesc deci emandamentul lui Irányi, sau propunerea lui Wächter, cari ambele ducu la acell'a-si resul atu.

I. Paczolay sustiene tesstulu original.

Punendu-se la votu, se priimesc propunerea lui Wächter-Irányi, cu 67 contra a 66 voturi.

§-ii 24—31, dupa scurte discusiuni si cu ore-cari modificiuni ne'nsemnate, se primește conformu testului original.

Siedint'a se redica la 2 ore postme-ridiane.

Siedint'a din 28 Iulie 1874.

Se continua desbaterea speciale a legei electorale.

§§ 32—51 se priimesc, fara multa vorba, conformu testului redactat de comiss. centrale.

La §§ 52—55, contele T. Csáky propune, că acestei'a să se remita comisiunei centrale pentru a-i redacta din nou, astfelui in cătu să se exprime claru, că votarea trebuie să se petreac in tota tierra in un'a si acesa-si di, si că in nici unu cercu electoralu nu poate fi numerul alegatorilor mai micu decat 200, nici mai mare de cătu 600, conform §-lui 25 art. 42 din legea de la 1870.

Dupa ore-cari desluciri ince punendu-se la votu §§. 52—55 precum si §§-ii 56—58 se primește conformu testului comiss. cent.

La §-59 B. Orban propune, că la fis-sarea dillei de allegere, să se iea in considera-tiune serbatorile tuturor confesiunilor, pre-cum si dillele de biliciu (tergu) din diversele

tienuturi, nu cum-va alegatorii să fia re-tinutii de la urna tocmai prin aceste.

Propunerea, dupa pucine desluciri, se respinge, și §§-ii 59—75 se primește con-formu tesstului original.

§. 76. prevede votarea publica; er' unu votu separatu la acestu §. propune votarea secreta.

C. Matolay pledédia pentru votulu secretu, aratandu avantajile acestui-a in specialu pentru impossibilitatea de corup-tiune si alte abuzuri.

D. Irányi de asemenea apara votarea secreta, insîndu totu statele unde e intrudussa, si accentuandu influențile binefacatoare ale ei. Propune totu odata unu pro-iectu de procedere pentru votarea secreta.

I. Csernátony face istoricul luptei liberalilor pentru introducerea votării secrete si deci se slatură votului separatu.

I. Schwarz numește votarea publica de „frauda pia,” aratandu, că partid'a de la potere numai prin asemenea votare si-pote assecură majoritatea, presionandu pre alegatori parte prin amenintări, parte prin co-ruptiuni. Pentru a scapă tier'a de aceste mediloci ale ticalosiei, se alatură deci votului separatu.

D. Eötvös sustiene cu ingamfare, că partid'a deakista nu din interesu egoisticu e pentru votarea publica, ci numai fiindu- că e convinsu de barbat'a alegatorilor sei, cari se pronuncia nedependinti — pre facia!

C. Tisza e contr'a votării secrete obligatoria; căci ea debilităda caracterulu, dandu occasiune alegatorilor de a se de-prinde, să nu-si tiene parol'a. De aceea propune să se lese jurisdictiunei respective dreptulu d'a statori ea, că votarea să fia publica, ori secreta; numerarea voturilor inse să fia publica.

Fiindu timpulu inaintat, siedint'a se redica la 2 ore si 1/4.

Siedint'a de la 29 Iulie 1874.

Se continua desbaterea §-lui 76 din legea electorale.

I. Iusti se pente votarea publica, căci ce'a secreta are influenție daunose asupr'a formării caracterului.

E. Simonyi accentuedia, că cei ce nu voru a renunță la votarea publica, o facă deci' din cauza, că prin votarea secreta, nu voru pot să practice influenția asupr'a poporului, asié pre cum aru dor. D-sa, sustiene deci propunerea lui D. Irányi.

B. Liptay sustiene, că votarea se-creta pretinde unu gradu superior de cultura, nu că-si acel'a alu alegatorilor din Urgaria. Se pronuncia deci pentru testulu original.

A. Csiky apara votarea secreta, er' I. Vécsy votarea publica.

C. Szatmáry se pronuncia in sensu lui C. Tisza.

E. Horn vorbesce pentru votarea publica.

Urmandu apoi votarea, majoritatea pri-mesce paragrafulu 76 conformu tesstului ori-ginal redactat de comiss. centrale.

Se votedia apoi nediscutati §§. 77—80.

La §. 81, care dispune, că atunci, candu la allegere aru fi mai multi candidati, cari ince in decursulu votării s'aru retrage toti afară de urulu, acelu remasu să fia proclamatu de deputatu, — se facu ore-cari discu-siuni, apoi se priimesc tesstulu comiss. centrale.

Siedint'a se redica la 2 ore dupa amédi.

Siedint'a de la 30 Iulie 1874.

Camer'a tiene mai antăi o siedintia se-creta, in care min. presedinte presinta ore-cari modificiuni referitoare la dispositiunile din regulamentul camerei, cari regulează des-baterile in sectiuni speciale. Pentru discu-tarea acestorui modificari se decide a se tienă sambat'a viitora inca o siedintă secreta, apoi a se discuta in siedint'a publica din acesa-si dñ.

In siedint'a publica, apoi se continua desbaterea speciale asupr'a novelei elec-torale.

§§. 82—88, dupa scurte desbateri, se priimesc, parte conformu tesstului original,

parte cu ore-cari modificiuri ne'nsemnante de stilu.

La §. 89, care dispune, că verificarea alesilor se va concrede Curiei regale pana candu inse procederea acesteia se defini prin o lege nouă, verificarea se face totu de catra Camera, — G. Nag recomanda unu votu separatu, care propune că să nu se lese verificările de felii a multu Camerei, ci să se primăse unu pro-iectu de resolutiune, in urm'a căruia se mulu să fia avisat, că cu inceputul siuniei de tóma se prezintă unu proiect de lege pentru regularea procederii Curiei causele de verificări electorale.

Dupa scurte discusiuni inse §. 89 primește cu 83 contra a 64 voturi, conformu tesstului original.

§. 90—95 se primește nediscutati.

La §. 96, care prevede pedepsirea detragerea pre trei anni a dreptului electorale si cu inchisorile de maximum 6 luni a tuturor acelor ce corumpu său se lese a se corumpe la alegeri, — D. Irányi, care, că se pedepsesc corumpatorii amenda si cu inchisorile de maximum 6 luni.

Punendu-se la votu, se priimesc redactarea comisiunei centrale.

D. Irányi propune apoi, că aci se adauga unu § nou, prin care să se prevină corumpatorii prin mancari si beature si privati pre trei anni de dreptul electorale si să fia pedepsiti cu amenda de 1000 fl. si 6 luni inchisorile; er' cei ce se lassa a se corumpe, de asemenea să fia privati pre 3 anni de dreptul electorale si să se pedepsesc cu amenda de 200 fl. v. a. precum cu inchisorile de 3 luni.

C. Tisza recunoaște resonamentul propunerii lui Irányi; dar' considerandu, că sepetările sunt mediloci de corumpere mai că si acelle insirate in § precedinții propune, că § propus de Irányi să fia redactat simplu, astfel, că sub pedepsirea prescrise in § 96 cada si cei ce corumpau se lassa a se corupți prin mancari beature.

D. Irányi primește modificarea lui Tisza, renunțandu la sa.

Min. I. Szapáry, explicandu, că este foarte dificile a definii pana unde se estind marginile ospitalitatii si de unde incepe corumparea prin mancari si beature, — se pronuncia contra propunerii lui C. Tisza, resp. con-prop. lui Irányi.

Fr. Pulszky demonstra, că cele mai efficace mediloci de corumpere sunt o-tările; recunosc influențile degradante a acestui attentat contra moralității publice si dorindu deci epuizarea acestui renume important, se pronuncia pentru prop. lui C. Tisza si Irányi.

Punendu-se la votu, se priimesc propunerea lui Tisza-Irányi, cu majoritatea de 51. 258 deputati si 16 absenti.

Siedint'a se redica la 2 ore si dupa amédi.

Siedint'a de la 31 Iulie 1874.

Se verifica alegerea d-lui G. Bánerny, deputatului Mediasului, de si dementiile-i erau redactate in limbile romane.

Se continua apoi desbaterea asupr'a novelei electorale si anume, baterea §-lui 97, care cuprinde dispoziții contra vatemărilor si agitațiilor publici, dusse contra vr'unei naționalități; a §-lui 98, care înfranță agitațiile contraregătității statului si violările constituționale §-lui 96, care prevede pedepsa pentru ce desprevesc constitutiunea si regula.

Unu votu separatu propune eliminarea §-lui 99, si schimbarea titlului §-lui 98, astfel, că să se accentueze, că pe se lese ce se prevadu in §-ii acesti'a, aferescu numai la delictele comisite in cursul alegatorilor.

Min. I. Szapáry, de-si nu se suprapune dispozițiunile §-lui 99, te-avandu speranța, că ele se voru întră in codicile penale, adera la votul separatoriu totu, si admitte stergerea §-lui 98.

Continuare pre pag. 55

Siedintia de la 1 Augustu 1874.

Presedintele presinta conspectul interpelatiunilor, emandamentelor, projectelor de lege si resolutiun, ramase inca in suspensu. Dupa acestea Camer'a autorisedia pre biurou, ca — devenindu vacante vre unu locu de deputat in decursul recreatiunilor, acel'a se dispuna in modulu cunvenit pentru a indeplini ace'a vacanta.

Se prensinta apoi mai multe petitioni, intre cari deputatului Babesiu presinta trei: un'a a preutului Ilie Ivacicovici din Firtézu, cottulu Temisiului, in care acel'a sincere restituirea sessiunsi parochiale secuata pentru restantie de dare; a dou'a a locuitorilor din Bozoviciu, cottulu Severinului, cari ceru esmiterea unei comisiuni pentru constatarea marilor daune si abuzuri ce se commitu in padurile comune; a treia a cercului Almasi din cottulu Severinului, prin care se cere de catra primarii si reprezentantii comunelor, ca On. Camera se iee in desbatere projectul loru de resolutiune privitor la confiniul militar, presintat prin dep. Dr. Politu.

Presedintele spune, ca tote aceste petitioni se voru preda comisiunei petitionare, pentru ca aceea se le studiedie si se pronuncie assupra loru in deplina cunoscintia de causa.

A Lázár interpelédia apoi pre min. instructiunii publice: deca are cunoscintia, ca la academie de drepturi din Sibiu se propune exclusiv numai in limb'a germana, si ca in limb'a magiara nu se primescu nici essamenile; in fine, ca la universitatea din Budapest adesea decurgu essamenile in limb'a germana, de-si respectivilor li-aru mai place a-le depune in limb'a magiara? Daca deci min. possede cunoscintia despre acestea, are de gându se delaturedie aceste abusuri?

Se va impartesi ministrului competinte. Totu A. Lázár interpelédia pre min. de interne: candu are de gându se prezinte multu promissulu proiectu de lege pentru salubritatea publica?

Dupa aceste se presinta mai multe raporturi de alle comisiunilor, intre cari si celu allu comisiunei de immunitate, prin care se respinge estrapadarea deputatului B. E. Stanescu, ceruta inca de asta ierna de catra tribunalulu din Pesta. Raportul se presimtase cu unanimitate.

Comisiunea verificatoria propune urmatorulu proiectu de resolutiune: Protocolele electorale, pana la introducerea unei dispozitiuni in legea electorale, se nu aiba validitate de catu numai daca vor fi condusse in limb'a officiale a statului. Se presimtase.

Urmediu apoi desbaterea modificării regulamentului Camerei.

Se facu orecari modificări, intre cari si aceea, ca la desbaterele comisiunilor pot se participa si deputatul allu carui propunere se discuta.

In urma se decide, ca Camer'a se nu mai tinea alta siedintia in sessiunea de facia, decat numai un'a, in care se i se comunicase anunziarile Camerei magistrilor relative la rezultatul desbatelor acelleia si in care se i-se comunice legile sancionate.

Siedint'a se redica la 2 ore postmeridiane.

Beiusiu 3 Aug. 1874.

Onorata Redactiune!

Suntu aproape 14 ani decandu tenerimea de la gimnasiul romanu beiusianu a dobindit, in urm'a nasuintelor Rv. Dnu Teodoru Kóvary, dreptulu de a-si forma o societate, a caroia scopu e cultur'a limbii, inflorirea si latirea literaturei nationale.

Fia terenulu ei catu de marginintu, ca o societate de incepatori, totu-si privindu la numerulu membrilor activi, ce a datu natiunei in restempulu acel'a, se pot fali intru adeveru, observandu cu placere, ca in acesta privintia pestrece mai tote societatile de soiului seu, parte pentru vechimea sa, parte si pentru ca fiindu in gimnasiu romanu, tenerimea are mai multa ocazie de a-se desvoltá romanesce.

Considerandu dara cumca atatu On. publicu catu si mai vertosu acel'i, cari au esit

d'in sinulu societatii nostre, voru fi interesati a sci si de astadata ce-va despre starea ei, cugetam a nu fi superfluu unu raportu publicu despre starea ei atatu spirituala catu si materiala.

In catu se atinge de anulu espiratu, societates a tienutu 27 siedintie, dintre cari un'a publica. In aceste siedintie tenerimea a aratatu, ca nascesce spre totu ce potese nobilitodie calitatile animei si se desvolte poterile mintii, caci pre langa alte desbateri si consultari necesarie s'au ceditu 38 operate originale si 11 traduceri din diverse ramure ale literaturii si s'au rostitu 65 declamatiuni.

Dintre operate se insimna disertatiunile: „Junimea,” „Cea ce dorim mai multu” si „Ceva seriosu despre gluma” de J. Lemacu; „Concordia” de A. Todea; „Abandonatul” novela de P. Felneacu; „Limb'a ca fundamentu a dezvoltarii nationale” de A. Centea; „Amicitia” I. Gerlanu; „Folosulu disputelor filosofice” B. Budu; „Natiunea romana si detorintia tenerimeei facia de densa” P. Ostatea; — povestile poporale: „Mandru Lumei” Bocosi; „Sfiosomonariul” A. Mercea; — er' dintre poesii; „Candu” si „Dorerea mea” I. Lemacu; „Suspinskiu” Pacala; „Acum neci ca mi-e in visu” G. Foioca etc. etc. Afara de aceste societates a datu in anulu acesta 3 representanti teatrele, — primele de soiulu loru in Beiusiu; — prin aceste representatiunea, sprinuita din partea On. Publicu din locu si juru, a potutu se ajute multu in intreprinderile sale litterarie.

Averea banistica a societatii se urca la sumuliti de 425 fr. 85 cr., din care 100 fr. suntu inlocuti in cass'a de pastrare pentru fructificare, er' cialalti stau sub manipulatiunea Rv. Dnu directoru Kóvary, presedintele societatii. — Ce se atinge de bibliotec'a societatii in anulu acesta s'a inmultit cu opuri in pretiu de 70 fr. v. a. deci preste totu bibliotec'a consta din 305 opuri in 420 volume. Societatea a avut in anul acesta si diariile: Federatiunea, Albin'a, Transilvan'a, Trompet'a Carpatilor, Revista contemporana, Lumina, Dr. Osten Gazeta, Convorbiri literarie si Famili'a; dintre cari cele 6 prime le-a primitu gratis. Societatea mai departe, prin reprezentatiunile sale, si-a cascigatu si costume teatrale in pretiu de 40 fr. v. a.

Petrusca de sentiulu recunoscintiei, societatea vine se esprime ce'a mai sincera multiamita On. Redactiuni, cari au binevoitu a ne onora gratis cu diariile prestatie; M. On. Dni Petru Branu pentru donarea opului „Margaritarie” si V. Siarcadi pentru „Rubinsonu Crusoe”; — Rv. Dnu Augustinu Antalu pentru binefacerea pressata societatii cu occasiunea reprezentatiunilor teatrale; precum si tuturor binevoitorilor, cari ori prin sfatu, ori prin contribuiri, au conferit multu, indegetandu tenerimei calea si usiorandu mediul cele in cascigarea scientielor si a culturei.

Se ne fia ertatu a spera si pre venitioru concursulu loru binevoitoru, asecurandu-si astfelii in animele junimei durabile sentimente de recunoscintia.

Stefanu Gulésiu, Absolomu Todea prof. si cond. Soc. secretariu.

Hagymás-Lapusi, 27 Jul.

Onorata Redactiune!

Nu e destulu, ca plebea contribuenta e incarcata de calamitatatile celor mai grele incatul adi abia mai pota suporta greutatile celor mari ce o apasa, de o parte procentele nesufieribile ca le platesce usuruarilor, — de alta parte calamitatatile naturale, pare ca si natura 'si-gresiesce pasii sei, cu secreta cea mare ce domnesce intru acestu tienutu, incatul bucatele cele de primavera promiteau una recolta buna, ca si cucurudilu a fostu bine desvoltat, — ince din cauza secerii nu pot se faca ciucalei, ca si totu se usca de fierbinte la cea mare, pentru ca in luna aceasta in partie aceste n'au plouat, si asia dara nu potem ave prospecte de vre-o recolta imbucuratorie — fiindu-ca in partie aceste poporulu se occupa mai cu sarma cu cultivarea cucurudilui. — Pre lunga calamitatatile aci amentite a venit asupra locuitorilor din Comuna acesta o intemplantare de totu fatala si nefericita

si anume in 21. spre 22. l. c. camu la miadu-nopte s'a iscatu intr'o utilita unu focu de totu vechemantu — infriicosiatu, — carele in tempu de doua ore au prefacutu in cenusia patru case d'inpreuna cu tote edificiile apartinente de ele, incatul patru capuri de familia d'inpreuna cu pruncii loru, prin focul iscatu, au devenit la sapa de lemn, — adica au ramas in miseria cea mai mare, fara scutu si nutrementu in caristia — scumpetea cea mai mare, pre candu productele de alimentatiune suntu de totu scumpe; inse multe-mita provodintiei, ca focul n'a luat dimensiuni mai mari, ca si la audirea campanelor locuitorii acursera din tota partile intru ajutoriul celor nefericiti, si Asia latifrea focului s'a impiedecatu prin intrevinearea loru; — dar' lucrul celu mai fatalu e, ca comun'a nu e provedita cu recvisite pentru stingerea focului, ceea ce e unu lucru principal la unu atare casu. La acesta impregiurare a-si atrage atentia celor competenti, si in specie a d-lui vicecapitanu dirigiute Paulu Dragosiu, ca pre lunga alte reforme bune si salutarie ce a introdus in intru acestu districtu, se procure baremu pre sam'a comunelor celor mai avute recvisite necesarie pentru stingerea focului. In urma rogu pre fratii romanii atatu din coce catu si din colo de Carpati, se binevoiasca a veni intru ajutoriu cu ofertele loru benevole spre ajutorarea fratorilor loru celor lipsiti si nefericiti.

Mihaiu Chitiu,
inventiatoru.

*Prebulu, (langa Caransebesiu) in 18 Iuliu.
Multu Onorate D-le Redactore alu
„Federatiunei”!*

Precatul timpu in sinulu natiunei nostre voru essiste astu-feliu de persone, carora este egala vieti appesata de alte natiuni si carii voiescu a trai sub jugu; precatul timpu inventiatorii nostri romani nu se serguiescu cu pruncii nostri inventiandu-i, pana atunci genul nostru va fi silitu a sta totu-dean'a sub conducerea altor natiuni, va fi silitu a porta jugulu si a fi batjocorit de alte natiuni.

In comun'a Prebulu, langa Caransebisiu, se afla unu inventiatoru cu numele Nicolaiu Savu carele porta officiul inventiatorescu de 11 anni; densul si unu omu teneru dar' negligentu; deci peccatu de morte este candu Ven. ordinariatu incredintea officiulu inventiatorescu unuia ca acelui-a, carele nu se occupa cu propunerea in scola, ci mai multu cu alte lucruri. In comuna nostra Prebulu omenii sunt deligenti tramitul pruncii la scola cu tota energie; voiescu ca pruncii loru se inventie ce-va inse in darmu, ca si unu macaru dintre 60 prunci, ambiatori la scola, nu scie ceti, nici in limb'a mamei necum in alt'a, unde noi cu parere de reu privim acesta. Seraca natiune! de la inventiatori de acesti-a provine, ca mai in tote comunele se infinitidie scole communale; inse dorere candu patronii scolelor nu cunoscu unu astu-feliu de inventiatori si candu ven. ordinariatu insu-si tramitte si da rava unor individi ca acestia si ni i trimitu noua ca crescatori in comune, cari insusi aru ave lipsa de a mai inventia.

In lun'a lui Juniu a. c. fù D. protopopu Nicolaiu Andreeviciu la noi in comun'a spre a esaminat pruncii din scola, la care esamenu furam si subscrissi; dar' resultatul esamenului fù cu unu cuventu nemica, si totu-si D. protopopu ca comisariu dice catu inventiatorulu, Oprea din Ezeresiu: scrie D. inventiatoru: „deajunsu”, la care bravul inventiatoru ridindu scrise, ba si noi cei-ce furam de facia furam siliti arcide, — candu inventiatorulu Oprea ascunde astu-feliu de nesciintia si da sprijinu unor astu-feliu de esamene, dupa cumu fù esamenu din scola Prebului. Daru ce se dicomu, cele pasa Dloru esaminatori de pruncii nostri, densii i-si facu officiulu loru superfluu si iau cate 2 fl v. a. si pre esamene bune si pre rele, ca si la noi atata e tac'sa, apoi se ducu, siesamenul si bunu. Sermana natiune, candu nici romanii nute partinescu, ce voru face alte natiuni cu tine? prin aceste ai devenit dejosita fatia cu alte na-

